

He. HEELSUM

Korte karakteristiek

De kern Heelsum (11e eeuw) is ontstaan aan de voet van de Noordberg en kent een landschappelijk fraaie ligging aan het dal van de Heelsumsebeek. Als gevolg van stedelijke uitbreidingen ligt het zwaartepunt en centrum van het dorp tegenwoordig meer noordwaarts aan de Utrechtseweg en vormt het één aansluitend bebouwd gebied met het aangrenzende dorp Renkum.

In ruimtelijk opzicht is het dorp grofweg te verdelen in drie deelgebieden met eigen kenmerkende groene structuren.

Als eerste het **historische dorp** (ten zuiden van de Utrechtseweg) dat gedomineerd wordt door het landschappelijk en ecologische waardevolle beekdal met fraaie uitzichten en diverse uitloopmogelijkheden.

Ten tweede de **Bloemenbuurt** (oostelijk van de Bennekomseweg): een fraaie, groene villawijk (voormalig landgoed Kalimaro) met een planmatige, concentrische opzet met Hotel Klein Zwitserland als middelpunt en omgeven door bos- en parkgebied van Huize Laura (niet toegankelijk) en het Wilhelminabos.

Het derde deelgebied betreft het **overige deel van het dorp** (ten noorden van de Utrechtseweg) en bestaat uit een aaneenschakeling van op zichzelf staande buurten uit verschillende tijdsperiodes met een eigen stedenbouwkundige opzet. De belangrijkste samenbindende groenstructuren worden in dit gebiedsdeel gevormd door park Heidestein, de groengebieden langs het Schutterspad, groenvlakken en bomen langs de Heidesteinlaan en de historische Doornenkampseweg met begeleidende bomenstructuur. Bijzondere landschappelijke elementen worden gevormd door de oude eikensingel langs de Doornenkampseweg en verspreid gelegen percelen met oud bos (particulier eigendom).

Indicatie soortkeuze beplanting

- **Historische dorp:** toepassen van landschappelijke/inheemse boom- en struiksoorten in aansluiting op het landschappelijke karakter van het beekdal (bv. linde, es, els, wilg, liguster, meidoorn)
- **Bloemenbuurt:** kiezen voor inheemse, bossoorten in de groenzones die direct verbonden zijn met bos en landgoed; in woonstraten cultuurlijke, attractieve beplantingen toepassen (meidoorn, sierappel, sierpeer, magnolia, bodembedekkende rozen, vaste planten)
- Gebiedsdeel **noordelijk Utrechtseweg:** toepassen inheemse soorten in de verbindende hoofdgroenstructuur, in wijkgroten en woonstraten cultuurlijke, attractieve boom- en struiksoorten gebruiken (voor suggesties zie onder Bloemenbuurt)

Aandachtspunten

- Behoud en bescherming percelen met oud bos: verspreid langs de Utrechtseweg en Bennekomseweg bevinden zich in de ruime particuliere voor- en achtertuinen (relict van) oud bos. Deze restanten zijn in landschappelijk, historisch en ecologisch opzicht van belang en medebepalend voor de groene uitstraling van het dorp. Ze zijn echter ook kwetsbaar vanwege inbreiding, tuinaanleg en niet-vakkundig beheer.
- Stimuleren aanplant bomen in particuliere voortuinen: langs zowel de Bennekomseweg als Utrechtseweg is een doorgaande groen karakter van belang ter accentuering van deze historische wegen. Op openbaar terrein ontbreekt hiervoor langs diverse trajecten de ruimte. Actieve stimulering van aanplant van bomen van de 1^e grootte (bij voorkeur landschappelijke soorten) in de vaak diepe voortuinen is gewenst.
- Erosiedal Schutterspad-van Ingenweg: dit belangrijke geomorfologisch kenmerkende gebied is (helaas) binnen de huidige stedenbouwkundige uitleg onvoldoende benut als ruimtelijke karakteristiek. Bij toekomstige ruimtelijke ontwikkeling binnen deze zone bezien hoe de samenhang, groenkarakter en herkenbaarheid van het erosiedal versterkt kunnen worden.

Kengegevens

Groen	117.726	m ²
Bomen	4.456	st
Inwoners	3.485	st
Woningen	1.770	st
Groen per woning	66,6	m ²
Groen per inwoner	33,8	m ²
Bomen per inwoner	1,28	st
Bomen per woning	2,52	st

He. HEELSUM – deelgebied noord

Voorstellen

A.	Klein Zwitserlandlaan – Vervangen ‘verbrokkelde’ laan van Amerikaanse eik door Zomereik in aansluiting op het zuidelijke deel; dicht geplante deel aan Ginkelseweg open maken ten behoeve van zichtlijn	✓
B.	Ginkelseweg – Doorzetten bomenstructuur tot entree golfterrein	✓
C.	Dopheidelaan / Magnoliaaan – Omvormen cultureelrijke groenstroken naar groene uitloper met een open, bosachtig karakter	✂
D.	Crocuslaan – Omvormen cultureelrijke groenstrook naar een open beplanting met een bosachtige sfeer	✂
E.	Bloemenlaan – Aanvullen opengevallen ruimte in de toegangslaan naar hotel Klein Zwitserland	✓
F.	Bennekomseweg / Carel Beukerhof – Onderzoeken mogelijkheid voor rechtstreeks verbindende (wandel) route vanaf het Schutterspad naar het Wilhelminabos	↻
<div style="display: flex; justify-content: space-between; align-items: center;"> ✓ Beheer ✂ Inrichting ↻ Planvorming </div>		

He. HEELSUM – deelgebied midden

Voorstellen

G.	Schutterspad / Charles Crammweg – Zichtlijn naar Villa Laura benadrukken door verwijderen zicht blokerende hagen en aansluiten op het ecologisch beheer langs het Schutterspad door over te schakelen naar bloemrijk grasland in combinatie met de wadfunctie van het groengebied	✓
H.	Schutterspad – Begeleidend groen langs historische Schutterspad – waar cultureel – omvormen naar ecologisch groen en als zodanig beheren	✂
I.	Bram Streeflandweg / Groene helling – Binnen het stedenbouwkundig plan voor deze woningbouwlocatie streven naar behoud van de ruimtelijke samenhang met het Goldsteingebied door inpassen groene zone met zichtlijn en wandelverbinding. Aanvullend kiezen voor een groeninulling met een natuurlijke, landschappelijk karakter	↻
J.	Tamboer – Beide groengebieden verbinden tot één ruimtelijk samenhangend buurtparkje met speelvoorziening	✓
K.	Doornenkampseweg – (Bij herinrichting wegprofiel) aanbrengen eenvormige continue wegbegeleidende boombeplanting (zomereik) ter accentuering van historische uitvalsroute vanuit het dorp Renkum	✂
<div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"> ✓ Beheer ✂ Inrichting ↻ Planvorming </div>		

He. HEELSUM – deelgebied midden oost

Voorstellen

Geen voorgestelde maatregelen

✓ Beheer

✂ Inrichting

🔄 Planvorming

He. HEELSUM – deelgebied zuidwest

Voorstellen

L.	Bernardus Arpstraat en omgeving – Renovatieplan opstellen gericht op het herstellen en versterken van de oorspronkelijke groen-ruimtelijke kwaliteiten met inpassing van eigentijdse functies	↻
M.	Kamperdijklaan – (Op natuurlijk moment) vervangen laanstructuur van Amerikaanse eik door linde of zomereik. Doorzetten bomenstructuur tot aan de Patrimoniumweg	✂
N.	Bart Crumstraat / park Heidestein – Ruimtelijk versnipperd gebiedsdeel met uiteenlopende functies (kinderboerderij, trapveld, JOP, kinderopvang) integraal opnemen in totaal ontwerp en beheer van park Heidestein (zie onder voorstel O)	↻
O.	Park Heidestein – Opstellen inrichtings- en beheerplan voor herstel ruimtelijke opbouw, padenpatroon, zichtlijnen, beplantingsopbouw en –variatie en harmonieuze inpassing van bestaande en nieuwe functies	↻
P.	Prins Bernhardlaan / muziekkoepeel – Renoveren groene parkje bij muziekkoepeel naar meer hoogwaardige, gevarieerde bloemrijke beplanting in afstemming op dit bijzondere punt	✓
<div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"> ✓ Beheer ✂ Inrichting ↻ Planvorming </div>		

He. HEELSUM – deelgebied zuidoost

Voorstellen

Q.	Prins Bernhardlaan – Doorzetten bomenstructuur tot aan Utrechtseweg	✓
R.	Akkermaalweg – (Op natuurlijk moment) vervangen laanstructuur van Amerikaanse eik door linde of zomereik	✓
S.	Utrechtseweg – Verbeteren/verruimen groeiplaatsen laanbomen in verharding	✂
T.	Kerkweg – (In combinatie met herinrichting straat) los verspreid aanbrengen van landschappelijke boomsoort (bv. linde) ter begeleiding van historische weg naar het Heelsums beekdal	✂
U.	Heelsums beekdal – Ontwikkelen natuur- en landschapsplan met aandacht voor versterking van de aanwezige waarden, ontsluiting via een (wandel)padennetwerk en opheffen van ruimtelijke knelpunten (bv. volkstuintencomplex noordoost)	↻
V.	Heelsums beekdal / parkje – Omvormen cultureel ingerichte park naar een natuurlijk-landschappelijke verblijfs- en ontmoetingsplek als 'knooppunt' in het beekdal. Specifieke aandacht voor bestrijding Japanse duizendknoop.	✂
✓ Beheer		✂ Inrichting
		↻ Planvorming

He. HEELSUM – Sfeerbeelden en voorstellen

Sfeerbeelden

1. **Bennekomseweg:** deze oude verbindingsweg ontleent zijn voorname karakter aan de combinatie van monumentale villa's omgeven door parkachtige tuinen. Het oude bomenbestand is in hoge mate bepalend voor het groene straatbeeld

2. **Heidesteinlaan:** deze ruim vormgegeven, groene laan vormt feitelijk de grens tussen Heelsum en Renkum en is één van de belangrijke groene lijnen binnen de groenstructuur van het dorpsdeel ten noorden van de Utrechtseweg

3. **Schutterspad:** vanuit hier is de landschappelijke en structurerende kwaliteit van het erosiedal nog onaangestast te ervaren. Van waarde hierbij is tevens de zichtrelatie tussen het woongebied en huize Laura (op de achtergrond)

4. **Utrechtseweg - Koningsheide:** de overgang van hogere grond naar het achterliggende beekdal wordt van oorsprong geaccentueerd door bos. Ter hoogte van de seniorenflat Koningsheid is een oud bosperceel gehandhaafd en draagt sterk bij aan de groenruimtelijke kwaliteit van de Utrechtseweg

Voorstellen

1. **Klein Zwitserlandlaan:** deze laan vormt de hoofdas van de Bloemenbuurt met hotel Klein Zwitserland als beëindiging, maar is ter hoogte van het sportpark dichtgeplant en niet meer volledig intact. Herstel van de laan en het zicht is van belang (voorstel A)

2. **Dopheidelaan:** het Wilhelminabos is nauw verbonden met de Bloemenbuurt. Dit kan versterkt worden door de bosachtige opzet door te laten lopen tot verder in de buurt; de aanwezige groenstructuur is van voldoende omvang om dit mogelijk te maken (voorstel C)

3. **Schutterspad:** door het verwijderen van de haagstructuur ontstaat vanuit de woonwijk vrij zicht op het park van Huize Laura en wordt het kenmerkende landschappelijk waardevolle erosiedal beter beleefbaar (voorstel G)

4. **Schutterspad:** de hier gelegen groenzone doet tevens dienst als wadi. In combinatie met deze functie en het streven naar één samenhangend beeld langs het Schutterspad is omvorming naar ecologisch groen voor de hand liggend (voorstel H)

He. HEELSUM – Voorstellen

Voorstellen (vervolg)

5. **Bram Streefandweg:** het hier gelegen voormalige agrarische gebied ('de Groene Helling') is aangewezen als woningbouwlocatie. Bij de uitwerking van het stedenbouwkundig plan is het van belang om de samenhang met het Goldsteingebed te behouden. Dit kan door het opnemen van een 'groene uitloper' met zichtlijn, wandelpad en landschappelijk groen (voorstel I)

6. **Doornenkampseweg:** deze historische weg (schapendreef vanuit Renkum) wordt begeleid door een onregelmatige boombegeleidende beplanting van diverse soorten. Bij herinrichting kiezen voor één doorgaande bomenstructuur met een landschappelijke soort (eik, linde) (voorstel K)

7. **Bernardus Arpstraat en omgeving:** de hier gelegen naoorlogse buurt laat een kenmerkend samenspel zien tussen stedenbouw en de groene ruimte; via zichtlijnen aaneengeschakelde groene ruimten in combinatie met divergerende rooilijnen geven een gevoel van ruimte, dat in de gehele buurt voelbaar is. Waardevol is tevens dat het oorspronkelijke straatmeubilair nog aanwezig is. Het geheel is echter in de loop der jaren sleets geraakt, versoberd en door ad hoc aanpassingen in kwaliteit aangetast. Het is wenselijk om op basis van een renovatieplan de oorspronkelijke ruimtelijke kwaliteit van deze buurt te herstellen, rekening houdend met toevoeging van eigentijdse functies (voorstel L)

8. **Park Heidestein:** Park Heidestein vormt het belangrijkste grote parkgebied voor zowel Heelsum als Renkum; het geheel maakt echter een versleten indruk, de samenhang tussen de verschillende parkdelen ontbreekt en padenpatroon, zichtlijnen en ruimtelijke opbouw zijn aangetast. Het is van groot belang om op basis van historisch onderzoek in combinatie met hedendaagse functies een inrichtings- en beheerplan op te stellen waarbij gelijktijdig aangrenzende groengebieden (zijde Heidesteinlaan, zijde Bart Crumstraat) meegenomen worden in één totaalplan voor het park (voorstel O)

9. **Kerkweg:** het is wenselijk om – in combinatie met een toekomstige wegrenovatie – deze historische weg naar het Heelsums beekdal te accentueren met los verspreid staande landschappelijke bomen (bv. linde). Het wegprofiel biedt hiervoor – in combinatie met groeiplaatsinrichting – in principe voldoende ruimte (voorstel T)

10. **Heelsums beekdal – parkje:** deze centraal in het beekdal gelegen speel- en verblijfsplek is cultureel ingericht. Gezien de ligging in een landschappelijk en ecologisch waardevol landschap is omvorming naar een landschappelijke inrichting meer passend. Deze plek kan dan ook als 'knooppunt' voor wandelroutes gaan functioneren (voorstel V) begroeiing (voorstel K)